

B2-páholy

Valamelyik G. B. Shaw-drámaválogatás utószavában olvastam, rég lehetett, amikor még utószavak olvasására is volt időm, s mert nem tudom, melyik gyűjtemény végén lelhetném fel az idézni kívánt Shaw-mondatot, s mert keresni meg sem kíséreltem el-képesztő rendezetlenségű könyvtáramban a könyvet, csak tartalmilag tudom felidézni az (ön)íróiában sem szűkölködő mester, emlékezetem szerint huszonhét oldalas, szeretőjének írt levele egyik mentegetőző mondatát, melyben elnézést kér a nőtől az illedelem által megkívántnál bősegebb terjedelem miatt, mert, mint írja, *most éppen nem volt ideje rövidnek lenni*.

Noha kínálkozik, ebben a mondatban nyomát sem fedezem fel az (ön)íróiának, s ha tehetném (és megtalálnám az ominózus mondatot), minden íróiskola (mert vannak már ilyenek, egyre szaporodóban) táblája fölé odaíratnám, egy életre elegendő okulásul annak, aki abba a hibába esik még el sem kezdődött pályája elején, hogy az írás nagyságát a leírt szavak mennyiségével méri.

A rövidség meglehetősen fogós kérdés, és nem kis próbatétel az író számára. Nem arról van itt szó, hogy egy ötszáz oldalas regény megengedhet magának egy-néhány trehány mondatot, még csak arról sem, hogy egy tízoldalas versben lehetnek kisiklott metaforák, elnagyolt képek, s hogy a harmadik műnemet se hagyjuk ki, egy háromfelvonásos drámában lehetnek fölöslegesen elmondott párbeszéddek. Nem lehetnek, de vannak. Hogy úgy mondjam, elviszi őket a többi. Vagyis, lefedi, eltakarja, belombozza, hogy legyünk költőiek a trehányság védelmében.

A rövidség mint eleve elhatározott terjedelmi korlát semmiféle megengedést nem feltételez. Ellenkezőleg. A hiányban találja föl önmagát, a ki nem mondottban létezik, a továbbgondolásban terjeszkedik önmagává.

A ritka egyszavas vagy egy-két mondatból álló verseket leszámítva, a legrövidebb költői forma a haiku. Mindössze öt-hét-öt szótagos három sorocska. Eredetét a japán költészetben találjuk föl, különféle nemzetiesített formáját pedig minden egyéb náció költészetében. Ezen a nemzetiesített formán sok mindent érthetünk, kezdve attól, hogy a haiku alaptörvényeiből a legtöbb nem japán verzió mindössze ezt az öt-hét-öt szótagszám-formációt tartja magára nézve kötelezőnek, s az első két és a harmadik sor (kor)relációjától nagyvonalúan eltekint. A magyar „haikusok” egyre szaporodó népessége, itthoni versszokás szerint, címet ad – szemben a japán haikusok címtelenségével – ezen miniatűr darabkáknak, egyes szerzők (lásd Bertók László nagyszerű munkáit!) még a rímeléstartól sem riadnak vissza.

Hosszabb elemzésre – ezen írás előre megszabott terjedelmi korlátai mián – nincs módomban. Annyit azonban feltétlenül le kell szögezni, hogy valamiért, aminek a magyarázatát, ha akarnám, se lelném föl, erős divatja támadt a haikuírásnak költészetünkben. Pedig tévednek, akik azt hiszik, hogy könnyű forma – és hogy haikut bárki tud írni. Utóbbi azzal a megszorítással igaz, hogy haiku-formát bárki tud *alkalmazni*. Jó „magyar haikut” keveseknek adatik meg írniuk. Ahhoz nagyon sok idő és élet(tapasztalat) kell; gyanítom, a legtöbb írónak inkább kevés ideje van, a forma ezért – és nem magáért – lesz rövid (és nagyon sokszor üres). Írom ezt, közben érkezik Fodor Ákos esti hívása, aki a beszélgetés során beolvassa a telefonba új versét, egész napos munkáját, azaz: felolvas három sort. Hallgatom, és valahogy egy teljes élet szól át hozzám egyetlen haikun keresztül. Hm. A haiku nagymestere, és egész napos munka három sor fölött? Nincs helye itt hitetlenkedésnek! A mesterség mibenlétéről van szó.

Zalán Tibor

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XV. évfolyam 2. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.
Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztik: **Bába Szilvia** (művelődés), **Babics Imre** (vers),
Balázs Géza (nyelvművelés), **Bognár Antal** (évkönyv), **Borbély András** (dokumentum), **Elek Szilvia** (zene),
Kovács Ildikó (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (próza), **Sebeők János** (környezet),
Szondi Bence (törtélelmes), **Vincze Ferenc** (műbírálat, főszerkesztő-helyettes), **Wegner Tibor** (művészet).
Szerkesztőségvezető: **Szondi Eszter**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós**, **Doncsev Toso**, **Gráfik Imre**, **Hankiss Elemér**, **Dr. Koncz Gábor**,
Radnóti Zsuzsa, **Rakovszky Zsuzsa**, **Szörényi László** (tiszteltetlelbeli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: Ady Endre Művelődési Központ, 1043 Budapest, Tavasz u. 4.

Telefón/fax: (1) 225-3474 • Mobil: (70) 617-8231 • E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjeszti a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor tárcája borítóbelső

Dokumentum

Sánta Ferenc: Mirjám 3

Vasy Géza: Egy bibliai történet 9

Tizennegyedmagunkban

Ágh István: Hazanyelv (Kalász Mártonról) 14

Lászlóffy Csaba: Jerikó-komplexus;

Diogenész délutánja; A 7-es számú

szkennelt fotográfiát nézve 16

Bakonyi Péter: Egy nyári estén 18

Ádám Tamás: Alig-meleg 20

Bogdán József: Kis versek 21

Simek Valéria: Hazataláló; Szárnya alól 22

Barcs János: Farkasverem 23

P. Papp Zoltán: Igazodj, tisztelegj!; Hálók . . . 24

Kelemen Anna: Zene, ott, ő? 25

Mátyás Zoltán: Egyiptomi látkép 28

Erdélyi István: Beilleszkedés 30

Berek

Vándor Anna: Mai manysik, volt vogulok . . . 36

Hetedhét

Amina Saïd: a tenger emlékezetétől

a föld boldogságáig; Egy másik voltam . . . 43

Léopold Sédar Senghor: Vers fehér

testvéremhez; Útnak indultam

(Majoros Zsuzsanna fordításai) 44

Koreai szidzo-versek

(Osváth Gábor előszava és fordításai) 46

Tárlat

Víztükör-pályázatunkon

kiemelt szerzők haigái színes melléklet

Fodor Ákos: Érintés-próbák 49

Basó haikui

(Villányi G. András előszava és fordításai) . 52

Villányi G. András: Taó; Úton 54

Víztükörkép

A sok haikuszerzőt felsorolni itt nem tudjuk.

Alkotásaik nevük (álnevük) sorrendjében

következnek – ettől csak egy-két helyen,

tördelési szempontból tértünk el. 55–70

Németh Péter Mikola: „Haiku-füzér” 71
 Wang Fu (Petz György): mimóza 72
 Surján László: Az eltévedt királyfi
 meg az okos leány 75

Ablak

Tamási Orosz János: Egyetlen kapaszkodónk:
 a mese (Surján László: Az éneklő kakadu) . 78
 Gyimesi László: Szabadságot a csuhébabáknak!
 (Ádám Tamás: Tetovált csuhébabák) 81
 Németh István Péter: A helytartó
 avagy megtartó hely
 (Csokonai Attila: Pilátus-park) 86
 Véghelyi Balázs: „Nagy világjárás az élet...”
 (Lukáts János: „Ez légyen ostorod...”) . . . 90
 Ritter György: A „kis magyar világ”
 (Ablonczy Balázs: A visszatért Erdély) . . . 92
 Ircsik Vilmos: Improvizáció az egész világ
 (Fenyvesi Ottó: Amerikai improvizáció;
 Otto Fenyvesi: Blues über dem Ozean) . . 97

Téka

Baszó Ádám: Thurzó Gábor epikája 105

Emlékezet

Tóth Sándor: Mosonmagyaróvártól
 a mártélyi malomig 116
 Szabényi Ildikó: Istenét; A farkasüvöltést is 118
 Ványai Fehér József: A láncos madár;
 Gáz és ige; Vaskarc a tejüvegen 119
 Podonyi Hedvig: A lábatlan ember 120
 Nyírfás Pyrker Dezső: Az Et. figyel. 122
 Verrasztó Gábor: A stelázsi. 127
 E számunk szerzői. 128

Illusztrációk

Víztükkör-pályázatunkon
 Kiemelt szerzők haigái 74, 91, 121
 Vincze Judit grafikái 13, 27, 29, 127

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 72.

„Szárnyas emberünk”
 (Lázár Ervin-konferencia,
 2012. november 12. Petőfi Irodalmi Múzeum)

NAPÚT

Irodalom, művészet,
 környezet

XV. évfolyam 2. szám

Víztükkörkép

CORPUS CORPORIS

E számunk grafikus művészvendége Vincze Judit. Munkáinak képi világa női aktokon alapul, s velük párhuzamban olyan felületek, részletek jelennek meg, amelyek főként a természetben fellelhető, esetleg a természet által roncsolt elemek. Távoli és közeli képek összemossását kétszeres vagy háromszoros expozíció imitálásával digitális módon oldja meg az alkotó. Jellegzetességek: ellentétek egymásra vetítése, fény és sötétség, természeti és ember által létrehozott elemek változásának szembeállítás és szintézise; kimerevített pontokon keresztül a változás megjelenítése, montírozott aktok által a kapcsolatok, személyiségek leképezése.